

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

В. С. Коваленко

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до
ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

4 семестр

(для студентів 2 курсу, професійного напрямку 6.060102 – Архітектура)

Коваленко В. С. Методичні вказівки до Ознайомчої практики – 4 семестр (для студентів 2 курсу, професійного напрямку 6.060102 – Архітектура) / В. С. Коваленко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 24 с.

Автор: ст. викл. В. С. Коваленко

Рецензент: канд. арх., доц. М. А. Вотінов

Рекомендовано кафедрою «Основ архітектурного проектування і рисунку»
протокол № 6 від 20 лютого 2015 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Обсяги й мета виконання програми ознайомчої практики	4
Зміст та послідовність ознайомчої практики.....	5
Структура ознайомчої практики	6
Самостійна робота.....	6
Бази ознайомчої практики	6
Організація та керівництво ознайомчою практикою	7
Підведення підсумків ознайомчої практики	8
Матеріальне забезпечення ознайомчої практики	9
Додаток А. Орієнтовний список тем ознайомчої практики.....	9
До теми 1: Пам'ятки архітектури. Твори визначних зодчих у структурі історичної забудови Харкова.....	9
До теми 2: Садиби Харківської області.....	16
До теми 3: Харківський конструктивізм та споріднена стилістика у контексті містобудівного розвитку міста.....	16
До теми 4: Сакральні об'єкти й комплекси у планувально-просторовій структурі Харкова: церкви та молитовні будинки.....	17
Додаток Б. Засоби контролю ознайомчої практики	22
Розподіл балів, які отримують студенти.....	22
Шкала оцінювання: національна та ECTS.....	22
Рекомендована література.....	23

ВСТУП

Практична підготовка майбутніх фахівців регламентується згідно з "Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України", затвердженим наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. та проекту „Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України" (розроблено відповідно до рішення Колегії Міністерства освіти і науки України від 5 липня 2001 року протокол №7/2-18) і організується та здійснюється згідно з Положенням про проведення практики студентів ХНУМГ імені О. М. Бекетова від 20.03.2013 р., практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів за архітектурним фахом.

Практична підготовка студентів вищих навчальних закладів є основною і обов'язковою складовою частиною освітньо-професійної програми. Вона має своєю метою опанування студентами сучасних методів та форм організації праці у сфері їх майбутньої професійної діяльності, формування професійних вмінь та навичок, які допоможуть у прийнятті самостійних рішень при проходженні практики та під час самостійної роботи в сучасних умовах.

Ознайомча практика – нормативна частина дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки і проводиться на базі навчального закладу (ХНУМГ імені О. М. Бекетова) з можливістю використання технічної та матеріальної бази організацій та установ (юридичних осіб), що мають зацікавленість до замовлення проведення практики за умови відповідного фінансування.

Ознайомча практика проводиться для студентів-архітекторів 2 курсу наприкінці 4 семестра, - згідно навчальному планові й графіку навчального процесу і є безпосереднім продовженням практичної підготовки, розпочатої на 1 курсі (Обмірна практика), - у складі циклу архітектурного проектування в ХНУМГ.

Подані МВ слід розглядати разом з наскрізною програмою практичної підготовки студентів напряму 6.060102 – Архітектура (освітній рівень “Бакалавр”) й робочою програмою ознайомчої практики. За підсумками роботи з практики студенти укладають і захищають ілюстрований звіт й складають залік.

Після проведення навчальних практик керівники складають короткий звіт про виконання програми навчальної практики та вказують обсяг роботи в процесі її проходження в двох примірниках – один направляється до деканату, другий – в навчально-методичний відділ. В звіті повинні висвітлюватись такі питання:

- завдання, місце та час проведення навчальної ознайомчої практики;
- умови і особливості проходження ознайомчої практики;
- дотримання студентами правил з техніки безпеки;
- ступінь і якість виконання ознайомчої практики студентами.

ОБСЯГИ, МЕТА І ЗАВДАННЯ З ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Ознайомча практика є навчальною практикою, що проводиться протягом двох тижнів на 2 курсі для студентів професійного напряму «Архітектура» та є підсумком вивчення учбових предметів з історії і теорії архітектури.

Метою ознайомчої практики є:

- закріплення знань та оволодіння студентами реальним уявленням процесу історичного розвитку архітектури та архітектурно-історичної стилістики на наочних прикладах будинків та споруд, що мають архітектурну та історико-культурну цінність;
- удосконалення методів вивчення певних об'єктів і комплексів архітектурно-містобудівної структури;
- створення й поповнення кафедральної бази даних з визначних об'єктів архітектурної спадщини;

– поступове накопичення текстових описових та фотографічних матеріалів для послідовного складання вичерпного банку даних з поетапного розвитку такого складного об'єкту, яким є певне сучасне історично розвинуте місто.

Загальні **завдання**, які вирішуються в процесі проведення практики:

- виховання стійкого інтересу до професії, переконаності в правильності її вибору;
- розвиток у студентів потреби в самоосвіті та самовдосконаленні професійних знань і умінь;
- формування досвіду творчої діяльності;
- формування професійно значущих якостей особистості майбутнього фахівця та його активної життєвої позиції;
- надання студентами допомоги архівами та бібліотеками у вирішенні професійних задач.
- отримання первинних професійних навичок за фахом;
- збирання вичерпних даних про певні пам'ятки архітектури в контексті міської історичної забудови.

Завдання з практики уточнюються на її початку на основі вільного вибору студентів з переліку можливих (й рекомендованих до вивчення) об'єктів практики (див. Додатки).

Ознайомча практика проводиться перед практикою з малюнка.

Тривалість архітектурної ознайомчої практики 12 навчальних днів (2 календарних тижні по 8 годин на день – 3 кредити/108 годин).

Розпочинається ознайомча практика зразу після закінчення екзаменаційної сесії згідно з затвердженим планом вищого навчального закладу.

Студенти, що мають академічну заборгованість, тобто не склали іспитів за 2 курс, до проходження навчальної практики не допускаються.

Перевірка рівня отриманих на практиці знань та навичок здійснюється керівником практики за поданням студентами звіту у формі зібраних упродовж практики матеріалів (етюдів, малюнків, замальовок, фотографічного нарису та ін.), у вигляді складання диференційного заліку (за прийнятою системою).

ЗМІСТ ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Ознайомча практика проводиться у формі оглядових лекцій та екскурсій стосовно тих чи інших галузей історії та теорії архітектури і містобудування. Упродовж практики студентами виконуються малюнки архітектурних об'єктів та деталей: архітектурні краєвиди, етюди, колажі, малюнки архітектурних інтер'єрів, деталей оздоблення та ін. Створюються швидкі замальовки, нариси. Малюнки, нариси, фотографічний матеріал, зібрані студентами, з обґрунтуванням до складання студентами диференційного заліку по закінченні проходження практики.

Ознайомча практика проходить перед практикою з малювання, яка проводиться під керівництвом викладачів кафедри ОАПІР.

Ознайомча практика проводиться на об'єктах, які мають естетичну, історико-культурну та, особливо, історико-архітектурну цінність; на об'єктах сучасного будівництва, які мають виразні особливості використання новітньої стилістики та новітніх технологій.

Вибір об'єктів дослідження та ознайомлення залежить від керівника практики.

Проведення практики за межами міста, в інших містах на території України та за кордоном проводиться згідно з прийнятим "Положенням", а також у разі можливості фінансування практики з боку потенційного замовника (за попередньо укладеними договорами).

СТРУКТУРА ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Назви змістовних модулів	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лекції	практична робота	самостійна робота
Модуль 1 Ознайомча практика				
Змістовний модуль 1.1.	54	–	–	54
Змістовний модуль 1.2.	54	–	–	54
Усього годин	108	–	–	108

САМОСТІЙНА РОБОТА

Студент на вибір самостійно вивчає 54 години одну з запропонованих чотирьох тем у змістовому модулі 1.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль «Ознайомча практика»		
Змістовий модуль 1.1. Застосування методів вивчення (виокремлення, відео-фіксації, змістовного аналізу та опису) стосовно певних комплексів, ансамблів або окремих архітектурних об'єктів у контексті містобудівного історичного середовища.		
	– збирання вичерпних даних про певні пам'ятки архітектури в контексті міської історичної забудови.	50
	– фіксування характерних об'єктів населених міст нотатками, начерками, малюнками, фотографуванням.	4
Тема 1. Пам'ятки архітектури. Твори визначних зодчих у структурі історичної забудови Харкова.		
Тема 2. Садиби Харківської області.		
Тема 3. Харківський конструктивізм та споріднена стилістика у контексті містобудівного розвитку міста.		
3.1.	Харківський конструктивізм та споріднена стилістика у контексті містобудівного розвитку міста.	
3.2.	Втрачені й нездійснені пам'ятки конструктивізму, а також об'єкти з порушеною й зруйнованою стилістичною єдністю.	
Усього за змістовим модулем 1.1.		54
Тема 4 Сакральні об'єкти й комплекси у планувально-просторовій структурі Харкова: церкви та молитовні будинки		
Змістовий модуль 1.2. Систематизація накопичених описово-дослідницьких та фото фіксаційних матеріалів у робочу базу даних для подальшого проектного й дослідницького використання.		
	– реферування інформації з друкованих джерел, про об'єкт спостереження у ознайомчій практиці.	54
Усього за змістовим модулем 1.2.		54
Разом		108

БАЗИ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Практика студентів вищих навчальних закладів проводиться на базах що мають відповідати вимогам програми.

Ознайомча практика проводиться на базі ХНУМГ імені О.М. Бекетова з можливістю використання технічної та матеріальної бази організацій та установ будь-яких форм власності на підставі завчасно укладених договорів про проходження практики.

Під час проходження практики в межах України студенти-іноземці дотримуються затвердженого наказом Міністерства освіти України "Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України".

Базою практики є, перед усім, архітектурно-містобудівна історична структура великого міста (Харкова). Програмою передбачено також можливість проведення практики на базі вивчення інших багатих на історичні архітектурні пам'ятки міст. З метою проведення такої виїзної практики розробляються додаткові завдання, на зразок наведених у Додатку поданих методичних вказівок.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ОЗНАЙОМЧОЮ ПРАКТИКОЮ

Згідно з "Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів", відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на керівників вищих навчальних закладів.

Навчально-методичне керівництво: виконання програми практики забезпечує кафедра ОАПіР.

Загальну організацію та контроль практики здійснює керівник практики (завідуючий відділом практики), який підпорядкований проректору з навчальної роботи.

До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені викладачі кафедри ОАПіР, які брали безпосередню участь в навчальному процесі, з якого проводиться практика.

Безпосередні керівники ознайомчої практики (від вищого навчального закладу), які закріплені за академічними групами:

- перед початком контролюють підготовленість баз проведення практики та складають інструкцію до її проведення. Стосовно проведення навчальної архітектурної ознайомлювальної практики безпосередні керівники практики, які закріплені за академічними групами перед початком обстежують та намічають об'єкти, на яких буде проводитись практика:

- несуть відповідальність за якісне проходження практики і сувору відповідність її програмі;
- перед початком контролюють наявність інструментів та матеріалів для проведення відповідної практики;
- беруть участь у розподілі студентів по базах практики;
- забезпечують проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику: інструктаж щодо порядку проходження практики та техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних (для практики) документів, методичних вказівок і т.п., що визначаються навчальним закладом;
- повідомляють студентам про систему звітності, затверджену кафедрою ОАПіР: подання звіту, оформлення виконаного індивідуального чи спільного завдання тощо;
- контролюють забезпечення нормальних умов праці студентів та проведення щодо ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;
- ведуть або організують ведення табеля відвідування студентами практики;
- контролює забезпечення студентам-практикантам нормальних умов праці побуту з боку адміністрації установи, де проходить практика;
- консультує студентів у період ознайомчої практики з теоретичних і практичних питань;
- виїжджає на місця практики відповідно до графіка, затвердженого на кафедрі;
- приймають заліки з ознайомчої практики;
- подають завідувачу кафедрою ОАПіР письмовий звіт про проведення практики з зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення та вдосконалення практики студентів.

Кожен студент в кінці практики зобов'язаний представити:

1. Щоденник, оформлений на спеціальному бланку університету. У ньому повинна бути коротко і конкретно описана виконана студентом робота в період ознайомчої практики.

2. Звіт практики на CD та оформлений рефератом, обсяг до 20 сторінок рукописного тексту, повинен мати наскрізну нумерацію сторінок, аркуші звіту повинні бути зшиті, вступ висновки, зміст, ілюстрації та список використаної літератури.

3. Індивідуальні заняття. Щоденник перевіряється, затверджується керівником практики і зберігається на кафедрі ОАПіР.

Студенти під час проходження практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від безпосереднього керівника практики консультації щодо умов проведення практики та оформлення індивідуального (спільного) завдання тощо;
- своєчасно, в призначений кафедрою ОАПіР термін прибути на базу проходження практики,
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, методичними вказівками її керівників;
- вивчити та суворо дотримувались правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно скласти дифзалік з практики.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програм та індивідуального завдання.

Загальна і характерна форма звітності студента про проходження практики - це подання письмового звіту та виконаних матеріалів індивідуального завдання (малюнки, креслення, вимірвальні креслення, які оформлені згідно з завданням), підписаних та спінених безпосереднім керівником практики з даній групі.

При оформленні звіту про виконану за час практики роботу необхідно дотримуватися наступних вимог:

- титульний лист оформлюється згідно зразка;
- текст реферату та аналітичної записки (документи MS Word) мають бути відформатовані за такими параметрами:

- шрифт (фонт, гарнітура) Times New Roman, розмір (кегель) 14 пт, стиль Звичайний;
- міжрядковий інтервал одинарний;
- поля зліва – 2 см; справа, зверху, знизу – 2 см;
- розмір сторінки А4;
- орієнтація книжкова.

- до звіту додається CD-диск (диски) з файлами звіту: рефератом.

Підсумки ознайомчої практики підводяться у процесі складання студентом заліку керівнику практики.

Звіт про проходження практики захищається студентом (з диференційною оцінкою) безпосередньо в комісії, що складається з викладачів кафедри ОАПіР, які керують практикою.

Студенти, які виконали всі завдання згідно програми практики, оформили відповідно всім вимогам щоденник практики, індивідуальні завдання, звіт ,складають дифзалік в останні дні проходження практики (або протягом перших десяти днів наступного семестру).

Диференційована оцінка студента за практику враховується стипендіальною комісією при призначенні стипендії разом з його оцінками за результатом підсумкового контролю.

Результати складання заносяться у екзаменаційну відомість, проставляються у залікову книжку студента і журналі обліку успішності.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав незадовільну оцінку при складанні дифзаліку, може бути надано право проходження практики повторно в період канікул при виконанні умов, визначених вищим навчальним закладом. Студент, який наступного разу отримав незадовільну оцінку з практики в комісії, відраховується з вищого навчального закладу.

МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Джерела фінансування практики студентів вищих навчальних закладів визначаються формою замовлення на спеціалістів; державні або регіональні кошти підприємств, організацій, установ усіх форм власності, закордонних замовників спеціалістів або кошти фізичних осіб.

Визначення суми коштів для проходження практики студентами, оплата праці безпосереднього керівника практики, разові витрати та витрати на матеріальне забезпечення практики розраховується на підставі завчасно укладених договорів та згідно з діючим чинним законодавством, відповідно до затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. (К 93) "Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України".

Рекомендована література

1. Багалий. Харьков. История города за 250 лет. Репринтное издание в трёх томах. – Харьков: 2000.
2. Бородулин В.Г. и др. Харьковщина туристская: 22 экскурс. маршрута: Путеводитель/ В.Г. Бородулин, А.И. Лурье, Н.Н. Саппа – Х.: Прапор, 1988. – 243 с., [16] л. ил.
3. Дьяченко Н.Т. Улицы и площади Харькова. Очерк. Изд. 4-е, испр. и доп. Х., «Прапор», 1977. – 272 с.: ил.
4. Звід пам'яток архітектури й культури м. Харкова. – Харків: 2007.
5. Звід пам'яток архітектури й містобудування м. Харкова та області.
6. Кеворкян К. Э. Первая столица: очерки, проза / К. Э. Кеворкян; Фото В. Бысов, В. Уразовский, Н. Ковальчук, Р. Гайденко. – Харків: Фолио, 2007. – 414 с.: 16 л. фотоил.
7. Лейбфрейд А.Ю., Полякова Ю.Ю. Харьков. От крепости до столицы: Заметки о старом городе. – Х.: «Фолио», 2004. – 335 с.: ил.
8. Мачулин Л.И. Тайны подземного Харькова. – Х.: Харьковская старина, 2005. – 208 с.: 8 ил.
9. Православные святыни Харьковщины. – Харьков: 2012.
10. Шпара П.Е. Записки архитектора. – К.: «Будивэльнык», 1988. – 89 с., ил.

ДОДАТОК А ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК ТЕМ ПРАКТИКИ

До теми 1: «ПАМ'ЯТКИ АРХІТЕКТУРИ. ТВОРИ ВИЗНАЧНИХ ЗОДЧИХ У СТРУКТУРІ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ ХАРКОВА»

(Складено на основі Державного зводу пам'яток архітектури й містобудування, що охороняються законом)

Бекетов О. М.:

1. Комерційний інститут (1914-1916), вул. Артема, 44 (б. Єпархіальна);
2. Анатоміч. театр жіночих мед. курсів (1911), вул. Воробйова, 8 (б. Скрипницька);
3. Особняк (1896), вул. Дарвіна, 13 (б. Садово-Куликовська);
4. Особняк Писнячевського (1903), вул. Дарвіна, 21 (б. Садово-Куликовська);
5. Особняк (1901), вул. Дарвіна, 23 (б. Садово-Куликовська);
6. Особняк акад. арх. Бекетова О. М. (1912), вул. Дарвіна, 37 (б. Садово-Куликовська);
7. Будинок вищих жіночих курсів (1915), вул. Миросицька, 92;
8. Товариство грамотності, (1894-1898), вул. Іванова, 26/28;
9. Особняк (1899), вул. К. Маркса, 17 (б. Благовіщенська);
10. Житлові будинки з магазинами (1923-1936), вул. Червоноармійська, 8/10 (б. Олександрівська);
11. Акушерсько-гінекологічне відділення Олександрівської лікарні (1913), вул. Маршала Малиновського, 4 (б. Тюремна);
12. Особняк (1899), вул. Ольмінського, 11 (б. Максиміліанівська);
13. Будинок Харківського медичного товариства (1909-12), вул. Пушкінська, 14;
14. Комерційне училище (1891), вул. Пушкінська, 77;
15. Притулок дворянських сиріт (1915), вул. Пушкінська, 84;
16. Житловий будинок (1906), вул. Революції 98 (б. Чернишова);
17. Будинок судових установ (1899-1902), пл. Руднева, 36;
18. Особняк (1897), вул. Скрипника, 9 (б. Сердюковський пров.);
19. Азовсько-Донської банк (1895, рек. 1915), пл. Конституції, 14 (б. Миколаївська);
20. Волзько-Камський банк (1907), пл. Конституції, 24 (б. Миколаївська);
21. Торговий банк (1899), пл. Конституції, 26 (б. Миколаївська);
22. Земельний банк (1896), пл. Конституції, 28 (б. Миколаївська);
23. Особняк Автомобільного клубу (1897), вул. Раднаркомівська, 10 (б. Миросицький пров.);
24. Особняк (1913), вул. Раднаркомівська, 11;
25. Особняк (1893), вул. Раднаркомівська, 13;
26. Недільна школа Х. Д. Алчевської (1896), вул. Раднаркомівська, 9;
27. Держбанк (1900, рек. 1932), вул. Сумська - Театральна пл., 1;
28. Електричний корпус НТУ «ХП» (1929), вул. Фрунзе, 21;
29. Притулок для старих дворян (1916), вул. Чайковського, 4.

Васильєв М. В.:

1. Повітове земство (1912), вул. Б. Хмельницького, 4 (б. Кінна).

Васильєв Є. О.:

1. Свято-Миколаївська церква (1820), вул. Цементна, 8;
2. Дзвіниця Свято-Успенського собору, вул. Університетська, 11;
3. Університетський корпус з церквою, вул. Університетська, 25;
4. Свято-Дмитрівська церква (1804), вул. Полтавський Шлях, 44.

Величко В. В.

1. Особняк (1912), вул. Артема, 31 (б. Єпархіальна);
2. Особняк (1912), вул. Дарвіна, 9 (б. Садово-Куликовська);

3. Особняк архіт. Величко В. В. (1901), вул. Дарвіна, 31 (б. Садово-Куликовська);
4. Особняк (поч. ХХ ст.), вул. Мироносицька, 11;
5. Житловий будинок (1912), вул. Мироносицька, 46;
6. Єпархіальний музей старожитностей (1912), вул. Червонопрапорна, 4 (б. Каплунівська);
7. Торгова школа (1902), вул. Мар'їнська, 12/14;
8. Особняк (поч. ХХ ст.), вул. Чубаря, 7;
9. Особняк (поч. ХХ ст.), вул. Пушкінська, 86;
10. Житловий будинок та приватна лікарня (1902), вул. Римарська, 28;
11. Санкт-Петербурзький міжнародний банк (1913), пл. Конституції, 22 (б. Миколаївська);
12. Особняк (1911-13), вул. Пушкінська, 100;
13. Студентський гуртожиток Університету (1901-1903), вул. Трінклера, 8 (б. Лазаретна);
14. Наукова б-ка Університету (1901-1903), вул. Університетська, 23;
15. Особняк (поч. ХХ ст.), вул. Чайковського, 3;
16. Особняк (1904), вул. Чернишевського, 20.

Верьовкін М. М.:

1. Прибутковий будинок страхового тов-ва «Саламандра» (1916), вул. Сумська, 17/22.

Гауш В. Г.:

1. Особняк (б. Британське консульство в Харкові) (поч. ХХ ст.), вул. Дарвіна, 11 (б. Садово-Куликовська).

Гевірц Я. Г.:

1. Синагога (1912), вул. Пушкінська, 12.

Гершкович Б. М.:

1. Житловий будинок (рек. 1913), вул. Мельникова, 19;
2. Житловий будинок з магазином (1916), вул. Полтавський Шлях, 31;
3. Житловий будинок (1913), вул. Пушкінський в'їзд, 3;
4. Житловий будинок (1913), вул. Чайковського, 21;
5. Єврейська синагога (1912), вул. Чоботарська, 17.

Гінзбург О. М.:

1. Житловий будинок (1905), пров. Грабовського, 4;
2. Фабрика (к. 19в., рек. 1910), вул. Громадянська, 25;
3. Житловий будинок (1913), пров. Червонопрапорний, 4 (б. Каплуновський);
4. Житловий будинок (поч. ХХ ст.), вул. Червоножовтнева, 26 (б. Конторська);
5. Житловий будинок і флігель (1908), вул. Коцарська, 23;
6. Особняк (1912), вул. Мельникова, 6;
7. Будинок Благодійного товариства (1909), вул. Мельникова, 12 (б. Куликовська);
8. Житловий будинок (1910), вул. Нетеченська, 16;
9. Виробниче підприємство (поч. ХХ ст.), вул. Першої Кінної армії, 106;
10. Прибутковий будинок (1916), пров. Плетнівський, 7;
11. Житловий будинок (1907), вул. Пушкінська, 19;
12. Житловий будинок (1913), вул. Римарська, 23;
13. Житловий будинок з магазинами (1879, рек. поч. ХХ ст.), вул. Сумська, 6;
14. Житловий будинок (1910), вул. Сумська, 26;
15. Прибутковий будинок з магазинами (1908), вул. Сумська, 82-а;
16. Прибутковий будинок з магазинами (1912), вул. Сумська, 108;
17. Особняк (поч. ХХ ст.), вул. Чернишевського, 59.

Горохов О. І.:

1. Житловий будинок та кінотеатр «Ампір» (1913), вул. Сумська, 5.

Данилов Ф. І.:

1. Церква Святих Петра і Павла (1872-76), вул. Шевченка, 119 (б. Журавльовська);

Дашкевич М. П.:

1. Прибутковий будинок (1913), вул. Дарвіна, 39 (б. Садово-Куликовська);
2. Житловий будинок (1838, Тон А. А.; рек. 1911), пр. Московський, 44 (б. Старо-Московська)
3. Казарма Тамбовського полку (1900), пр. Московський, 131 (б. Старо-Московська) – не збереглася;
4. Житловий будинок (1903), вул. Жовтневої Революції, 2 (б. Москальовська);
5. Житловий будинок (1903), вул. Революції, 16;
6. Готель (1898), вул. Полтавський Шлях, 52;
7. Житловий будинок (1903), вул. Сумська, 84;
8. Казарма (1913), вул. Б. Хмельницького, 12 (б. Кінна);
9. Житловий будинок (1899), вул. Чернишевського, 26.

Диканський М. Г.:

1. Житловий будинок (1914), вул. Мироносицька, 86;
2. Прибутковий будинок (1905), вул. Донець-Захаржевського, 2;
3. Друкарня (1908), вул. Донець-Захаржевського, 6/8;
4. Житловий будинок з магазином (1902), вул. Короленка, 19;
5. Готель «Палас» (1913-1914), вул. Коцарська, 9;
6. Прибутковий будинок (1914), вул. Сумська, 88;
7. Прибутковий будинок (1905), вул. Сумська, 96;
8. Прибутковий будинок (1905), вул. Сумська, 98;
9. Житловий будинок (1904), Театральний пров., 5;
10. Прибутковий будинок (1905), вул. Чернишевського, 80.

Дмитрієв О. І.:

1. Будівля управління Південної залізниці (1914), вул. Червоноармійська, 7 (б. Олександрівська).

Жуков К. Н.:

1. Художнє училище (1913), вул. Червоноармійська, 8(б. Олександрівська).

Загоскін І. І.:

1. Банк (1915), вул. Кооперативна (б. Рибна), 10;
2. Житловий будинок (1913), пр. Московський, 41 (б. Старо-Московська вул.);
3. Житловий будинок (1912), пр. Московський, 72 (б. Старо-Московська вул.);
4. Дитячий притулок (1891), вул. Революції, 3 (б. Губернаторська);
5. Хлібопекарня (1887), вул. Чоботарська, 80.

Компанієць М. Є.:

1. Мануфактура (1914), вул. Енгельса, 9 (б. Різдяна).

Кондратьєв Ф. О.:

1. Прибутковий житловий будинок (1904), вул. Дмитрівська, 26;
2. Особняк (1903), вул. Римарська, 24.

Корнєєнко Б. М.:

1. Житловий будинок (1914), вул. Мироносицька, 10;
2. Житловий будинок (1903), вул. Дмитрівська, 19/2;
3. Прибутковий будинок (к. ХІХ ст., рек. 1911), вул. Донець-Захаржевського, 5;
4. Цирк Міссурі (1908-1910), вул. К. Маркса, 28;
5. Житловий будинок (1913), пер. Класичний, 8;
6. Три житлових будинки (1903), вул. Клочківська, 5 та Лопанська наб.
7. Житловий будинок (1902), вул. Короленка, 19 (б. Миколаївська);
8. Церква старого обряду (1914), вул. Ярославська, 28 (на подвір'ї);
9. Прибутковий селянський дім (1912), пл. Павлівська, 4;
10. Житловий будинок (1913), пл. Руднева, 3 (б. Скобелєвська);
11. Прибутковий будинок з магазином (1910), вул. Полтавський Шлях, 22-а;
12. Ломбард (1908), вул. Університетська, 5
13. Житловий будинок і торговий дім (поч. ХХ ст.), вул. Квітки–Основьяненко, 9 (б. Уфимський пр.);
14. Житловий будинок (1913) вул. Гоголя, 11.

Леневич Л. Г.:

1. Житловий будинок (к. ХІХ ст.), вул. Воробйова, 10 (б. Скрипницька);
2. Особняк (1911), вул. Юр'ївська, 8;
3. Житлові будинки (1911, 1913), вул. Спартака, 8/2.

Лидваль Ф. И.:

1. Азовсько-Донський банк (1914), пл. Конституції, 18.

Линецький О. В.:

1. Торговельна біржа (1925), пл. Конституції, 13 (б. Миколаївська);
2. Житловий будинок «Південсталь» (1928), вул. Сумська, 116.

Ловцов М. И.:

1. Церква Св. Пантелеймона Цілителя на песках (1888-1895, рек. ХХ ст.), вул. Клочківська, 94-а;
2. Свято-Благовіщенський собор (1912), вул. Енгельса, 12 (б. Рождественська);
3. Трьохсвятительська (Гольдберговська) церква (1914), вул. Першої Кінної армії, 101 (б. Заїковська);
4. Реконструкція Свято-Дмитрівської церкви (1888-1890), вул. Полтавський Шлях, 44.

Марков І. Л.:

1. Житловий будинок (1900), вул. Іванова, 24.

Мелетинський М. Л.:

1. Житловий будинок з магазином (1911), вул. Іванова, 8 (б. Ветеринарна);
2. Прибутковий будинок (1910), пл. Руднева, 28 (б. Скобелєвська);
3. Житловий будинок (1913), вул. Сумська, 122.

Михаловський Б. Г.:

1. Костел (1887-1891), вул. Гоголя, 4;
2. Особняк (1877, рек. 1887), вул. Червоножовтнева, 5-а;
3. Міська дума (1885, рек. 1932), пл. Конституції, 7 (б. Миколаївська);
4. Житловий будинок з магазинами (1900), пл. Конституції, 11 (б. Миколаївська);
5. Братський будинок з магазинами (1849, рек. 1900), пл. Конституції, 12 (б. Миколаївська);

6. Дом гірничопромисловиків Півдня Росії (1902-1906), вул. Сумська, 18/20.

Молокін О. Г.

1. Селянський поземельний банк (1914), вул. Артема, 29 (б. Єпархіальна).

Немкін В. Х.:

1. Богадільня (1885-1890), вул. Володарського, 22/5 (б. Семінарська)
2. Церква Казанської Божої Матері (Серафимівська) (1912), вул. Ленінградська, 78;
3. Озерянська церква (1901), вул. Полтавський Шлях, 124;
4. Озерянська трапезна церква (1893), вул. Університетська, 8;
5. Житловий будинок з флігелем (1889-1892), вул. Б. Хмельницького, 18 (б. Кінна);
6. Особняк (1888), вул. Чернишевського, 27.

Піскунов М. Ф.:

1. Прибутковий будинок (1913), вул. Мироносицька, 47;
2. Особняк (1909), вул. К. Маркса, 15 (б. Благовіщенська);
3. Житловий будинок (1913), вул. Червонопрапорна, 17 (б. Каплунівська);
4. Житловий будинок (1915), вул. Лермонтовська, 21;
5. Особняк (1912), вул. Пушкінська, 57;
6. Прибутковий будинок (1911), вул. Пушкінська, 80;
7. Житлові будинки (1910-12), вул. Пушкінська, 92, 92-а.

Подьяков О. І.:

1. Свято-Троїцька церква (1857-1862), пров. Дубового, 3 (б. Троїцький).

Покровський Б. С.:

1. Караїмська кенасса (1893), вул. Ковальська, 24;
2. Бурса (1773, 1885), Бурсацький узвіз, 4;
3. Приватна гімназія (1884), вул. Сумська, 14.

Покровський В. Н.:

1. Житловий будинок (1913), вул. Червоножовтнева, 7;
2. Церква Казанської Божої Матері (Серафимівська) (1912), вул. Ленінградська, 78;
3. Готель (1912), вул. Енгельса, 7 (б. Різдвяна);
4. Жирардовська мануфактура (1912), вул. Університетська, 10;
5. Житловий будинок (1913), вул. Чернишевського, 66;
6. Приватна жіноча гімназія (1914), вул. Чернишевського, 79.

Претро І. А.:

1. Прибутковий будинок страхового т-ва «Росія» (1914-16), пл. Конституції, 1 (б. Миколаївська).

Ржепішевський О. М.:

1. Прибутковий будинок (1912), вул. Дарвіна, 15 (б. Садово-Куликовська);
2. Особняк (1913), вул. Дарвіна, 31 (б. Садово-Куликовська);
3. Особняк (поч. ХІХ ст., рек. 1915), вул. Мироносицька, 21;
4. Житловий будинок (1919), вул. Червоноармійська, 4 (б. Олександрівська);
5. Житловий будинок (1914), вул. Маршала Бажанова, 14 (б. Черноглазовська);
6. Будівля мануфактури (1910), вул. Енгельса, 19 (б. Різдвяна);
7. Адміністративна будівля (1912), вул. Ярославська, 3/5;
8. Прибутковий будинок (1914), вул. Чигиринна, 8 (б. Дворянська);
9. Житловий будинок (1913), вул. Чубаря, 6-а (б. Садова);
10. Мануфактура (1910), вул. Енгельса, 6 (б. Різдвяна);

11. Особняк (1913), вул. Жовтневої революції, 20 (б. Москальовська);
12. Приватна лікарня (1914), вул. Петровського, 23 (б. Басейна);
13. Житловий будинок (1913), вул. Петровського, 33 (б. Басейна);
14. Житловий будинок (1914), вул. Пушкінська, 3;
15. Банк и готель «Асторія» (1910-1913), пл. Павлівська, 10;
16. Житловий будинок (1912), вул. Римарська, 11;
17. Прибутковий будинок (1914), вул. Римарська, 19;
17. Житловий будинок (1915), вул. Пушкінський в'їзд, 6;
18. Лікарня Червоного хреста (1910), пл. Фейербаха, 5 (б. Вознесенська);
19. Житловий будинок (1911), вул. Чайковського, 17.

Ройтенберг М. Є.:

1. Житлові будинки (1913), вул. Маршала Бажанова, 6, 8 (б. Черноглазовська);
2. Житловий будинок (1911), вул. Римарська, 20.

Санін С. Г.:

1. Житловий будинок з магазином (1908), вул. Пушкінська, 66;
2. Особняк (1903), вул. Петровського, 3 (б. Басейна).

Сердюк А. І.:

1. Комплекс «Селекційна станція» (1913), пр. Московський, 142 (б. Старо-Московська вул.);
2. Житловий будинок (1912), вул. Полтавський шлях, 67.

Стрижевський Г. Я.:

1. Ремісниче училище (1894), пр. Московський, 37 (б. Старо-Московська вул.).

Тервен Л. К.:

1. Житловий будинок (1907), пр. Московський, 7 (б. Старо-Московська вул.);
2. Клініка Гіршмана (1912), вул. О. Гончара, 5 (б. Шпитальна);
3. Житловий будинок (1910), Театральний пров., 6.

Тимошенко С. П.:

1. Житловий будинок з магазином (1914), вул. Плеханівська (б. Петинська), 29;
2. Житловий будинок (1913), вул. Полтавський Шлях, 51;
3. Житловий будинок (1912), вул. Полтавський Шлях, 46;
4. Управління Північно-Донецької залізниці.(1913), пл. Фейербаха (б. Вознесенська), 7;
5. Прибутковий будинок (1913), вул. Б. Хмельницького, 17 (б. Кінна).

Толкачов П. В.:

1. Прибутковий будинок (1913), вул. Юр'ївська, 7;
2. Особняк (1910), вул. Пушкінська, 94.

Толкунов К. А.:

1. Перше Реальне училище (1875-1877), пр. Московський, 45 (б. Старо-Московська вул.);
2. Перша жіноча гімназія (1869), вул. Римарська, 11.

Тон А. А.:

1. Церква Усікновення глави Св. Іоанна Предтечі (1854-1857), вул. Артема, 50 (б. Єпархіальна);
2. Семінарія (1844-1845, 1893), вул. Володарського, 46 (б. Семінарська);

3. Садибний будинок (1840-і р.р.), вул. К. Маркса, 28;
4. Заїжджі будинки (1840-і р. р.), вул. Кооперативна, 24-26;
5. Житловий будинок (1838), пр. Московський, 36 (б. Старо-Московська вул.);
6. Садибний будинок (1832), вул. Полтавський Шлях, 13;
7. Драматичний театр (1841, рек. 1893), вул. Сумська, 9.

Харманський З. Ю.:

1. Іподром (1914), пл. 1 Травня, 2;
2. Житловий будинок з магазином (1901), вул. Полтавський Шлях, 35.

Цауне Ю. С.:

1. Житлові будинки (1903), вул. Демченко, 3, 5 (б. Дівоча);
2. Готель «Версаль» (поч. ХХ ст.), вул. Червоножовтнева, 1-а (б. Конторська);
3. Комплекс складів та адмінбудівель. (1906-1912), вул. Коцарська, 18, вул. Ярославська, 3/5;
4. Гімназія (1904), вул. Марьяненка, 4;
5. Приватна гімназія (1911), наб. Харківська, 4;
6. Особняк (1910), вул. Ольмінського, 19;
7. Особняк (к. ХІХ – поч. ХХ ст.), вул. Чубаря, 6 (б. Садова);
8. Житловий будинок (1911), вул. Пушкінська, 53;
9. Прибутковий будинок (1908), вул. Революції, 18 (б. Губернаторська);
10. Кредитне т-во і магазин (1903-1905), пл. Павлівська, 20;
11. Прибутковий будинок з магазином (1911), вул. Полтавський Шлях, 26;
12. Торговий дім (1906), вул. Полтавський Шлях, 57;
13. Житловий будинок (1911), вул. Фрунзе, 16;
14. Гімназія товариства вчителів (1909), вул. Чернишевського, 60.

Чернишов С.Г.:

2. Торгові приміщення (1824), вул. Квітки–Основьяненко, 11, 12 (б. Уфимський пр.);
3. Заміська садиба. Лікувальна установа. Відділення № 31 (к. ХVІІІ - поч. ХІХ ст.), вул. Ак. Павлова, 46.

Естрович В. А.:

1. Житловий будинок «Червоний банконець» (1928), вул. Артема, 6 (б. Єпархіяльна);
2. Особняк (1913), вул. Першої Кінної армії, 104;
3. Рентгенакадемія (1920-і р.р. ХХ ст.), вул. Пушкінська, 82;
4. Житловий будинок (1914), вул. Полтавський Шлях, 22;
5. Житловий будинок та приватна лікарня (1914), вул. Полтавський Шлях, 47/49;
6. Житловий будинок з магазином (1913), вул. Пушкінський в'їзд;
7. Інститут гігієни праці (1935), вул. Трінклера, 2, 6 (б. Шпитальна);
8. Житловий будинок (поч. ХХ ст.), вул. Сумська, 3;
9. Прибутковий будинок (1914), вул. Сумська, 82.

Ярославський П. А.:

1. Садибний будинок (к. ХVІІІ - поч. ХІХ ст.), вул. Ак. Павлова, 46 (б. Конюшенна);
2. Садибний будинок, прибудова й брама (к. ХVІІІ - поч. ХІХ ст.), вул. Дмитрівська, 14;
3. Перша аптека наказу громадського опікування (1786), вул. Червоножовтнева, 2 (б. Конторська), 2;
4. Губернаторський будинок (1767-76), вул. Університетська, 14;
5. Інтендантський магазин (1785-87), вул. Чернишевського, 1;
6. Садибний будинок з флігелем (1808-1814), вул. Чернишевського, 14.

До теми 2: «САДИБИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

1. Шаровка. Садиба графа Л. Кьонига.
2. Наталівка нині село Владимирівка. Садиба І. Харитоненко.
3. Старий Мерчик. Садиба графа Г. Шидловського.
4. Пархомовка. Садиба графа Подгоричани.
5. Садиба «Гієвка» князя Д. Святополка-Мирського.
6. Садиба в селі Кадниця Є. Гордієнко та залишки садиби у Глобівці.
7. Садиба Щербініних у Бабаях.

До теми 3: “ХАРКІВСЬКИЙ КОНСТРУКТИВИЗМ ТА СПОРІДНЕНА СТИЛІСТИКА У КОНТЕКСТІ МІСТОБУДІВНОГО РОЗВИТКУ МІСТА” (пам’ятки, що включені до міського Зводу)

1. Адміністративна будівля штабу УВО будівля. Штандель Н.Н. (1925), вул. Артема, 2 (б. Єпархіальна).
2. Житловий будинок. Штандель Н.Н. (1926) вул. Чернишевського, 63.
3. Житловий будинок «Комунар», арх. Линецький, Богомолів В. І. (1932), вул. Гіршмана, 17.
4. Міжміська телефонна станція. Арх. Любарський Л. Г. (1936), вул. Червоножовтнева, 14.
5. Житловий будинок «Слово». Арх. Дашкевич М. І. (1926), вул. Культури, 9.
6. «Палац робітника». Арх. Дмитрієв О. І., Верюжський В. В. (1933), вул. Котлова, 81.
7. Житловий будинок. Арх. Верюжський В. В., вул. Котлова, 83.
8. Житловий будинок. Арх. Троценко В. К., Пушкарьов В.І., Плешков О. О. (1930), вул. Мироносицька, 91.
9. Поштамт. Арх. Мордвинов О.Г. (1927–1929), Привокзальна площа, 2.
10. Підприємство «Донвугілля». Арх. Носсалевич А. І. (1925), вул. Пушкінська, 5.
11. Житловий будинок «Червоний промисловик». Арх. Кравець С. Н. (1931), пр. Правди, 5.
12. Житловий будинок «Табачник». Арх. Коган О. З., Фролов П. І. (1931) пр. Правди, 1.
13. Житловий будинок. Арх. Межеревський О. В. (1928) пр. Правди, 17.
14. Житловий будинок з магазином. Арх. Яновицький Г. О. (1931), вул. Пушкінська, 54
15. Комплекс студентських гуртожитків «Гігант». Арх. Молокін, Іконников Г. Д. (1928-30), вул. Пушкінська.
16. Рентгенакадемія. Арх. Естрович В. О. (1930), вул. Пушкінська, 82.
17. Житловий будинок. Арх. Фридман Р.М., Штейнберг Я. А. (1929–1931), вул. Пушкінський в’їзд, 7, 8.
18. Держпром (Будинок державної промисловості) Арх. Серафимов С. С., Кравець С. М., Фельгер М. Д. Інж. Роттерт П. П. (1925–1928), пл. Свободи, 2 (б. пл. Дзержинського).
19. Житловий будинок. Арх. не відомий. (1928), пров. Театральний, 9.
20. Житловий будинок з магазинами. Костенко В. П. та інші. (1928) вул. Сумська, 71.
21. Інститут гігієни праці. Арх. Естрович В. О. (1935), вул. Трінклера, 6.
22. Будівля «Держстрах». Арх. Молокін А. Г., Іконников Г. Д., Лимар Є. А. (1925–1927), вул. Сумська, 40.
23. Житловий будинок «Південсталь». Арх. Линецький А. В., Покорний М. Ф. (1928), вул. Сумська, 116.
24. Житловий квартал «Металіст». Арх. Богомолів В. І., рек. Яновицький Г. О., Моторин О. Д. (1934, 1950), вул. Сумська, 124 – 126.

Втрачені й нездійснені пам'ятки конструктивізму, а також об'єкти з порушеною й зруйнованою стилістичною єдністю

1. Будинок уряду УРСР (не реалізований), Будинок кооперації: 1929 – 1934, (Арх. А. И. Дмитрієв и О. Р. Мунц) пл. Свободи, 6 (б. пл. Дзержинського).
2. Будинок проектів: 1930 – 1934, (Арх. Серафимов С. С., Зандберг – Серафимова М. А.), пл. Свободи, 4 (б. пл. Дзержинського).
3. Театр масового музичного дійства (Арх. Веснін). Не реалізовано, вул. Сумська.
4. БК Будівельника. (Первинний вигляд пам'ятки втрачений підчас реконструкції), пл. Руднева.
5. Універмаг «Харторг»: 1932, (Арх. Линецький О. В.), пл. Павлівська, 1/3.
6. Готель «Інтернаціонал»: 1932–1935, (Арх. Г. О. Яновицький), пл. Свободи, 8 (первинний вигляд втрачено) (б. пл. Дзержинського).
7. Будівля ЦК КП(б)У. (Арх. В. М. Орехов, В. П. Костенко), вул. Сумська, 64 (первинний вигляд втрачено).
8. АТС. Арх. не відомий. (1930–1932), вул. Іванова, 7/9. Пам'ятник спотворений подальшими реконструкціями.
9. Житловий будинок. Архітектор Підгорний Н. М. (1935), вул. Гіршмана, 5/7.
11. Будівельний інститут. Архітектори Штейнберг Я. А., Підгорний Н. М. (1931), пр. Леніна, 14 (первинний вигляд втрачено).
12. Автомобільно–дорожній інститут. Арх. Линецька Н. О., Гамзе Е. Л. (1931), вул. Петровського, 25 (первинний вигляд втрачено).

До теми 4 «САКРАЛЬНІ ОБ'ЄКТИ Й КОМПЛЕКСИ У ПЛАНУВАЛЬНО-ПРОСТОРОВІЙ СТРУКТУРІ ХАРКОВА»:

Церкви та молитовні будинки

№ з/п	Назва	Адреса	Роки будівництва	Архітектори	Примітки
1	2	3	4	5	6
1.	Покровський монастир				
1-а	Покровська церква з дзвіницею	вул. Університетська, 8	1689	не відомий	
1-б	Озерянська трапезна церква	вул. Університетська, 8	1892-1898	В. Х. Немкін	
1-в	Каплиця монастирська	вул. Ключківська		В. Х. Немкін	не збереглася
1-г	Домова церква в архієрейському домі	вул. Університетська, 8		не відомий	не збереглася
2.	Успенський собор	вул. Університетська, 11			
2-а	Церква Успіння Пресвятої Богородиці	вул. Університетська, 11	1771-1780	За проектом Євлашова або Ухтомського	
2-б	Дзвіниця Олександрівська	вул. Університетська, 11	1821-1842	Є. О. Васильєв, А. А. Тон	
3.	Благовіщенський собор	вул. Енгельса, 12	1881-1901	М. І. Ловцов	
4.	Олександрівська церква	На початку вул. 1 Кінної Армії	1878-1881	не відомий	не збереглася

5.	Свято-Олександрівська церква	вул. Академіка Павлова, 48	1907	М. І. Ловцов	Поновлена за проектом В. Є. Новгородова
6.	Вознесенська церква	пл. Фейербаха	1876	Б. С. Покровський	перебудована під спортзал УкрДУЗТ
7.	Воскресенська церква	пл. Бугримової	1857	О. І. Подьяков	не збереглася
8.	Всехсвятська церква	вул. Соціалістична	1849-1851	не відомий	не збереглася
9.	Свято-Дмитрівська церква	вул. Полтавський Шлях, 44	1804, 1888-1890	Є. О. Васильєв, перебудова - М. І. Ловцов	відновлюється
10.	Іоанна Богослова церква	вул. Котлова, 105	1879-1895	не відомий	
11.	Іоанна Предтечі церква	вул. Жовтневої революції – ПКО (колишня садиба Квітки-Основ'яненка)	1876	можливо А. К. Гірш	не збереглася
12.	Усікновення глави Іоанна Предтечі церква	вул. Артема, 50	1845-1875	А. А. Тон, перебудова – О. І. Подьяков	
13.	Кирило-Мефодіївська церква	пр. Московський, вул. Плеханівська, 134	1885-1887	В. Х. Немкін	не збереглася
14.	Свято-Костянтинівська церква на Сортировці	вул. Котлова, 199	1910	не відомий	
15.	Мироносицька церква (стара цвинтарна)	вул. Сумська, сквер Перемоги	1846-1872	реконструйована – М. І. Ловцов	не збереглася, відновлюється за проектом Чечельницького П.Г.
16.	Свято-Архангело-Михайлівська церква	пл. Руднева	1783-1797, 1872	П. А. Ярославський	не збереглася
17.	Свято-Миколаївський храм	пл. Конституції	1896	В. Х. Немкін	не зберігся
18.	Свято-Миколаївська церква на Григоровці	вул. Цементна, 18	1821	Є. О. Васильєв	
19.	Озерянської Божої Матері Ікони церква	вул. Полтавський Шлях, 124	1894-1901	В. Х. Немкін	
20.	Свято-Пантелеймонівська церква	вул. Клочківська, 94-б	1885-1898	Ф. І. Данилов, реконструйовано – М. І. Ловцов	Поновлена за проектом В. Є. Новгородова
21.	Свято-	вул. Шевченка, 119	1871-	Ф. І. Данилов,	

	Петропавлівська церква		1879	В. Небольсин	
22.	Свято-Преображенська церква	вул. Жовтневої революції	1866-1869	не відомий	не збереглася
23.	Різдва Пресвятої Богородиці (нова Каплунівська) церква	Каплунівський майдан (вул. Червонопрапорна)	1912	О. М. Бекетов	не збереглася
24.	Різдва Богородиці церква Олексіївської слободи	вул. Олексіївська	1839	не відомий	не збереглася
25.	Різдва Христова церква	вул. Червоножовтнева (Конторська)	1780, 1900	П. О. Ярославський, реконструйовано – М. І. Ловцов	не збереглася
26.	Святодухівська церква	пл. Повстання	1848-1854	не відомий	не збереглася
27.	Святодухівська церква старого обряду	вул. Жовтневої революції		не відомий	не збереглася
28.	Казанської Ікони Божої Матері (Серафимівська) церква	вул. Ленінградська, 78	1904-1912	В. Х. Немкін, В.К. Покровський	
29.	Трисвятительська (Гольдбергівська) церква	вул. 1 Кінної Армії, 101	1906-1915	М. І. Ловцов, В.К. Покровський	
30.	Свято-Троїцька церква	провул. Івана Дубового, 9	1851	О. І. Подьяков	
31.	Троїцька церква старого обряду	пл. Бугримової	1764-1825	не відомий	не збереглася
32.	Успіння Пресвятої Богородиці церква старого обряду	вул. Ярославська, 28	1914	Б. М. Корнеєнко	Молитовний дім християн-баптистів
33.	Вірменська церква	вул. Чернишевського, 5		Не відомий	не збереглася
34.	Успенська римсько-католицька церква (костел)	вул. Гоголя, 2	1887-1892	Б. Г. Михаловський, - реставровано	
35.	Єдиновірча церква	вул. Приймакова, 87			
36.	Миколаївська лікарняна домова церква	просп. Московський, 195	1895-1907	В. Х. Немкін	не збереглася
37.	Антоніївська університетська церква	вул. Університетська, 25	1823	Є. О. Васильєв	не відновлена
38.	Андріївська домова церква реального	пр. Московський, 45	Кін. 19 ст.	Б. Г. Михаловський	Корпус ХНТУСХ ім.

	училища				П. Василенка
39.	Трисвятительська церква третьої чоловічої гімназії	вул. Гоголя, 7	1864	А. К. Гірш	Корпус ХНУ ім. В. Н. Каразіна
40.	Свято-Спаська домова церква Комерційного училища	вул. Пушкінська, 77	1893	О. М. Бекетов	не збереглася
41.	Св. Марії Магдалини домова церква інституту шляхетних панянок	вул. Сумська, 29	1840-і р.р.	А. А. Тон	не збереглася
42.	Свято-Спаська домова церква училища сліпих	вул. Сумська, 29	1913	В. В. Величко	Актова зала школи сліпих
43.	Скорботна (Спиридонівська) домова церква Олександрівської міської богадільні	вул. Володарського, 22	1851	А. А. Тон	Корпус військового училища
44.	Свято-Іоанно-Богословська Церква духовної семінарії (Бурси)	вул. Володарського, 46	1851	А. А. Тон	Корпус військового училища
45.	Свято-Варваринська домова церква Єпархіального жіночого училища	вул. Артема, 50	1896-1897	В. Х. Немкін	Корпус гуртожитку «Гігант»
46.	Свято-Олександрівська Невська каплиця	пл. Пролетарська	1882	Б. С. Покровський	не збереглася
47.	Свято – Олександрівська каплиця	пл. Привокзальна	1885-1886	С. І. Загоскін	не збереглася
48.	Молитовний дім баптистів	вул. Скобелевська, 2		не відомий	
49.	Магометанська соборна мечеть	вул. Ярославська, 33	1906	не відомий	не збереглася
50.	Магометанська мечеть	Нетеченський узвіз, 47		не відомий	не збереглася
51.	Єврейська синагога №1	вул. Пушкінська, 12	1909-1914	Я. Г. Гевірц, реставрація - Новгородов В. Є.	
52.	Єврейська синагога №2	вул. Гамарника, 12	1909-1910	М. Л. Мелетинський	
53.	Єврейська синагога №3	вул. Чоботарська, 17	1912	В. Н. Гершкович	
54.	Єврейська синагога №4	пров. Кравцова, 15	1912	Ю. С. Цауне	Планетарій
55.	Єврейський молитовний дім Бураса	вул. Громадянська, 11/13	1973	Г. Я. Стрижевський	

56.	Караїмська кенасса	вул. Ковальська, 24	1891-1893	Б. С. Покровський	
Храми нової забудови (побудовані за часів незалежності України)					
1.	Храм-пам'ятник на честь 2000-ліття Різдва Христового	пр. Леніна, 65а	1996-2001		
2.	Свято-Олександрівський храм	пр. Косіора, 162-а	1997-2004		
3.	Храм Ікони Божої Матері «Повернення загиблих»	вул. Культури, 22	2007-2008		
4.	Храм на честь Ікони Божої Матері «Розрада, або Втішення»	вул. Отакара Яроша, Саржин яр.	2011		Храм УАПЦ
5.	Храм на честь Марії Магдалени	вул. Щигрівська, 50 (селище Липовий Гай)	2004-2006	В. М. Лопатько	
6.	Храм на честь Блаженної Матушки Матрони Московської	Парк Перемоги, Салтівське шосе,	2006-	Павло Чечельницький	У стані завершення
7.	Храм на честь святого великомученика Віктора	Салтівське шосе	2013	Павло Чечельницький	
8.	Свято-Володимирівський храм	вул. Героїв Праці, 43	1995-2015		
9.	Храм на честь Святого Архистратига Михаїла	Просп. 50-річчя СРСР	2011		
10.	Храм на честь ікони Божої Матері «Цілітелька»	Просп. 50-річчя СРСР	2011		
11.	Каплиця на честь Святої Великомучениці Таїани	вул. Лермонтовська	2007		
12.	Каплиця на честь Святителя Миколая	вул. Шевченка			
13.	Вірменська церква Святого Воскресіння	вул. Шевченка, 144	2004	Павло Чечельницький	
14.	Каплиця на честь Святого Георгія	Білгородський узвіз	2004	Кортунов В. В.	

15.	Храм Святого Валентина, єпископа Інтерамського	вул. Блюхера, 4 (на території Фармацевтичної академії України)		Гордієвська Д. С., Ткаченко О. В., Чечельницький П. Г.	
16.	Храм Святого Великомученика Пантелеймона	На території лікарні швидкої та невідкладної допомоги ім. Мещанінова	2011		Храм УАПЦ

Додаток Б. Засоби контролю

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Хід виконання практики		Оформлення та захист роботи				Сума
Змістовний модуль 1.1.	Змістовний модуль 1.2.	Пояснювальна записка	Ілюстраційна частина	Презентація	Захист роботи	
30	30	10	10	10	10	100%
60%		40%				

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для диф. заліку
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
63-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Навчальне видання

КОВАЛЕНКО Віктор Сергійович

Методичні вказівки
до
ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

4 семестр

(для студентів 2 курсу професійного напрямку 6.060102 – Архітектура)

Відповідальний за випуск М. А. Вотінов

*За авторською редакцією
Комп'ютерний набір і верстання В. С. Коваленко*

План 2015, поз. 61М

Підп. до друку 24. 05. 2015
Друк на ризографі.
Тираж 50 пр.

Формат 60x90 1/8
Ум. друк. арк. 1,2
Зам .№

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4705 від 28. 03. 2014 р.